

יונה - רש"י

[א](#) [ב](#) [ג](#) [ד](#)

יונה פרק-א

[ב] וקרא עליה. את קריאתי : **[ג]** לברוח תרשישה. ים ששמו תרשיש והוא בחוצה לארץ אמר אברח לי הים שאין השכינה שורה בח"ל אמר לו הקב"ה חייך יש לי שלוחים כיוצא בך לשלוח אחריו ולהביאך משם משל לעבד כהן שברח מן רבו ונכנס לבית הקברות אמר לו רבו יש לי עבדים כיוצא בך לשלוח אחריו ולהביאך משם ומה ראה יונה שלא רצה לילך אל נינוה אמר העכו"ם קרובי תשובה הם אם אומר להם ויעשו תשובה נמצאתי מחייב את ישראל שאין שומעים לדברי הנביאים : **ויתן שכרה**. הקדים לתת שכרה ואין דרך יורדי הים לתת שכר הספינה עד שעת היציאה והוא הקדים ולא עוד אלא שנתן שכר כולה : **[ד]** חשבה להשבר. נדמית כאלו היא נשברת : **[ה]** המלחים. בני אדם המנהיגים את הספינה : **איש אל אלהיו**. מן שבעים אומות של עכו"ם היו שם : **[ו]** רב החובל. שר המלחים שאף הם נקראים חובלי הים ובלע"ז גובירניי"ל : **מה לך נרדס**. מה לך להיות נרדס אין עתה עת רדס : **יתעשת**. לשון מחשבה וכן (תהלים קמז) עשתנותיו ומלכא עשית (דניאל ז) : **[ז]** לכו ונפילה גורלות. רואים היו שאר ספינות הולכות בים בשלום ושלהם משתברת אמרו בשביל אחד ממנו הוא כן מצינו בפרקי דר' אליעזר : **בשלמי**. במעשיו של מי ממנו : **[ח]** הגידה נא לנו באשר למי. למי חטאת אשר בשביל כן הרעה הזאת לנו : **מה מלאכתך**. שמא פשעת באומנותיך : **ומאין תבא**. שמא על אנשי אותו מקום נגזרה גזירה אפי' אין אתה בה : **ואי מזה עם אתה**. שמא עמך חטאו : **[י]** מה זאת עשית. למה עשית כן לברוח מן מושל כזה : **[יג]** ויחתרו האנשים. יגעו ועסקו כחותר במחתרת : **[יד]** בנפש האיש הזה. בעון שנשלח יד בנפשו : **[טז]** וידרו נדרים. שיתגיירו :

יונה פרק-ב

[א] דג גדול. זכר היה והיה עומד בריוח ולא נתן לב להתפלל רמז הקב"ה לדג והקיאו לתוך פיה של נקבה שהיתה מלאה עוברי' והיה שם בדוחק ויתפלל שם שנאמר ממעי הדגה : **[ג]** מבטן שאול שועתי. מבטן הדג שהוא כשאול לי : **[ד]** כל משבריך וגליך. כל נחשלוהי דימא על שם שהנחשול משבר ומפרק את הים : **[ה]** ואני אמרתי. כשהשליכוני אל הים הנני מת ונגרשתי מנגד עיניך : אך. ראיתי שקיימתני כל אלו הימים ידעתי כי אוסיף להביט אל היכל קדשך : **[ו]** סוף חבוש לראשי. ימא דסוף תלי לעיל מן רישי, שהראהו הקב"ה ים סוף ואיך עברו ישראל בתוכו שהיו שתי עיני הדגה כמין שתי חלונות ומסתכל ורואה כל מה שבים : **[ז]** לקצבי הרים ירדתי. לסוף מדת ההרים הקבועים על התהום ירדתי. אני אמרתי הארץ בריחיה בעדי. כנגדי למעלה ממני סגור ולא אצא לעולם, בעדי כמו (מלכים ב ד) וסגרת הדלת בעדך וכן כל בעד שבמקרא עור בעד עור (איוב א) אבר כנגד אבר : לעולם. מוסב על מה שאמר למעלה ואני אמרתי נגרשתי ואני אמרתי הארץ בריחיה סגורים בעדי לעולם : ותעל משחת חיי. אבל כבר ראיתי כאן גיהנם ומשם העליתני והנני עתה כנגד תחת ההיכל שבירושלים כענין שנאמר אך אוסיף להביט אל היכל קדשך ותבא אליך תפילתי אל היכל קדשך : **[ח]** בהתעטף. באשתלהיות וכן בהתעטף נפשם וכן בעטף עולל (איכה ב) : **[ט]** משמרים הבלי שוא. אותן שעובדים לעכו"ם : חסדם יעזובו. יראת הקב"ה שכל חסדם וטובתם מאתו יעזובו אבל אני איני כן אלא בקול תודה אזבחה לך כך תרגם יונתן ופרקי דר' אליעזר דרשו כלפי המלחים שעזבו חסדם שהיו מטיבים לעכו"ם ונתגיירו : **[י]** ישועתה לה'. נדרי שלמים ותודה אשלם לשם ישועות אשר לה', ישועתה כמו לישועתה וכן קומה עזרתה לנו (תהלים מד) לעזרה שלנו :

יונה פרק-ג

[ד] נהפכת. נחרבת (ולא אמר נחרבת כי נהפכת משמש שתי לשונות רע וטוב אם לא יעשו תשובה נחרבת, ואם יעשו תשובה אז נהפכת על אנשי נינוה קאי שיהפכו מרעה לטובה ויעשו תשובה הג"ה דר"ע) : **[ו]** אדרתו. לבוש יקריה : **[ז]** ויזעק. צוה והכריז : מטעם המלך וגדוליו. מעצת המלך וגדוליו ציוו להכריז : **[ח]** ויקראו אל אלהים בחזקה. אסרו אמהות לבד והולדות לבד אמרו לפניו רבשי"ע אם אין אתה מרחם עלינו אין אנו מרחמים על אלו : **[ט]** מי יודע. עבירו' שבידו ישוב : **[י]** וינחם האלהים. יתעשת על הרעה לשוב ממנה :

יונה פרק-ד

[א] וירע אל יונה. אמר עכשיו יאמרו העכו"ם שאני נבי' השקר :
[ב] הלא זה דברי. יודע אני שאם יחזרו בתשובה לא תחריב' ואהיה שקרן
בעיניהם : **[ג]** וימן. לשון הזמנה : **להציל לו מרעתו.** מחוס השמש :
קיקיון. עשב הגדל למעלה בענפים רבים ומיצל וכך שמו : **[ד]** ותך.
התולעת את הקיקיון במקום שיאמר לזכר ויך יאמר לשון נקבה ותך :
[ה] חרישית. אמרו רבותינו בשעה שמנשבת משתקת כל הרוחות מפניה
והיא חמה מאד וכן ת"י שתיקא : **ויתעלף.** פשמיי"ר בלע"ז : **[ו]** לא
עמלת בו. בחרישה וזריעה והשקאת מים : **שבן לילה.** כמו בן לילה לא
גדל אלא לילה אחד : **[ז]** אשר לא ידע וגו'. קטנים : **ובהמה רבה.** בני
אדם גדולים ודעתן כבהמה שאינם מכירים מי בראם :